

cuius nos particeps efficiat. Amen
Finit.

2. Sermo eiusdē can-

cellarij de dñio euāgelico fact⁹ i cena dñi.

Omnia dedit ei pater in ma-
nus Joh. xij. Originaliter i
euangelio pñtialiter recitato.
Pro impetranda gratia ⁊ v-
tute digiti dextre manus dei
qua apta oia implentur bonitate. q̄ subtra-
cta oia labefactione repentina dissoluunt
te matrem gratie / te virginem inclitam /
p̄ cuius manus (teste Bernardo) datur no-
bis quicquid datur. que diues es in oēs iuo-
cantes nomen tuū. salutantes imploram⁹
et implorantes salutamus dicētes Ave
Omnia dedit ⁊c. vbi supra. Apud vos o do-
ctissimi ⁊ p̄cellentes viri / mibi sermonē ha-
bendū esse cōspicio. qui certa iam et indu-
bitate fide tenetis / q̄ filio suo dño n̄ro Je-
su xp̄o dedit omnia pater in manus / ac p̄-
inde monarchaz eū v̄lem cōstituit. vt iure
dixerit. Math. vlti. Data est mihi ois po-
testas in celo ⁊ in terra. Hoc dilectus eius
ap̄tus cōtemplabatur dñi asseruit Apoca.
ij. q̄ habet in vestimento et in femore suo
scriptum. Rex regū et dñs dñantū. **S**⁹
quo iure xp̄us / q̄ in sup̄ titulo monarchiaz
hanc accepit. Multiplici quidem ⁊ signā-
ter triplici. Primū iure hereditario diuine
filiationis. Nam etsi filius et heres arguit
ap̄tus Roma. vi. et Gal. iij. At uero d̄ deo
patre / vere vidit ⁊ enūciauit sancta illa mu-
lier Judith. ij. appellans eū dñm vniuerse
creature. Dñs igitur talis erit ⁊ filius. Dic
postq̄ dñs per p̄pham dixisset ad filium.
Ego hodie genui te / subiūxit p̄ dñi. Po-
stula a me et dabo tibi gētes. hereditatē tu-
am ⁊ possessionē tuā ⁊c. tanq̄ diceret illd̄.
Lu. xv. Fili omnia mea tua sunt. Secun-
dū ius monarchie v̄lis in xp̄o cōsurgit ex
titulo. mutue dilectiōis eius ad p̄rem. Nā
antiq̄m est phice veritatis puerbiū Ami-
coꝝ oia esse cōia. Fil⁹ enī q̄ suo mō repē-
dit oia patri. in donatiua spiratiōe sup̄mi
amoris q̄ sp̄s sanct⁹ ⁊ coexistit readama-
tionis vicissitudo vt ei p̄ donet oia. Am-
plius tertiu ius monarchie v̄lis inuenit i
xp̄o appropriate q̄ ad naturā assumptā ex
titulo victoriose debellatiōis seu ciuilis ad-
quisitionis ⁊ cōquestus. Victorem cūcta

sequuntur ait quidam. Nonne christus vt
imperiolissimus victor / aereas potestates
debellauit Sic notat ap̄ls ad Eph. ij. Nō
ne captiua sub eis durit captiuitatē / quaz
p̄p̄ij sanguinis p̄cio redemerat ⁊ suā effe-
rat. Sicut p̄pha testat Ascendēs in altum
⁊c. Idem habet ad Eph. iij. Quin etiam
tota vniuersitatis machina que gratia / ho-
minis condita est fm̄ phm ⁊ habetur satis
Deute. iij. Ipa fuerat ad impiā crimen le-
se maiestatis diuine / deteriorata. teste Cy-
priano. et a natino decore suo / plurimū de-
ciderat. Iuste nimir. vt in bōis p̄pter se cō-
ditis / homo p̄ditōr ⁊ p̄uicator ⁊ p̄lecterē
Sed audi q̄d sup̄ hoc cārat ecclesia. Ter-
ra pontus astra mūdus q̄ lauant flumine.
Ecce p̄ xp̄i passiōem lora ⁊ repata esse om-
nia aqua emūdationis repationis ac pul-
crificationis. Nōne inductus est ap̄ls di-
cere de xp̄o passo. q̄ deus exaltauit illū ⁊ de-
dit illi nomen q̄d est sup̄ omne nomen. vt
in noie ihu omne genu flectat celestū ter-
restriū ⁊ infernoꝝ. in signū vniuersalis do-
minij ad Philipē. ij. **H**abemus ergo ti-
tulos enumeratos tres in xp̄o. diuine filia-
tionis. mutue readamatiōis. et strēue de-
bellationis. p̄pter q̄d rite dictū est. q̄ oia de-
dit ei pater in manus. Ita sentitis de chri-
sto o sapientissimi viri. Ita iugiter pia fi-
dei sinceritate deo p̄picio sentietis. Quam
obrem nec habeo necesse in p̄suadēdo am-
plius verba p̄dere. aut opaz cōsumere. nec
istū solem veritatis p̄fulgidū / ingerere de-
beo vobis ip̄m cernentibus. et de xp̄o sciē-
tibus q̄ omnia dedit pater in manus. Pro-
pterea traducat sermo noster a l̄ra ad my-
steriū. a fidei soliditate / ad moꝝ puritatem
et a diuina filiatione naturali / ad p̄cipua
tam filiationis adoptiue generatiōem. **P**er-
tractemus q̄ pacto sp̄s quilibet xp̄ia-
nus / xp̄i frater ⁊ amicus / sit ant esse debeat
princeps omniū. Contemplemur. q̄sta et
q̄ sup̄effusa liberalitate / omnia dederit no-
bis pater in manus si volumus. Quis pa-
ter? Pater ille qui possedit ⁊ fecit ⁊ creauit
nos Deute. xxxij. qui a nobis pater agno-
sci / pater vocari / altissima proꝝsus ⁊ obstu-
pescenda dignatione voluit / monuit atq̄
iussit. Math. vi. Quid enī mirabili⁹. q̄d
ad audiendū iocūdus. q̄ vt vnusquisq̄ fi-
deliū instar xp̄i monarcha sit oim si placet
et ita est tñ. vnusquisq̄ sp̄s vere fidelis /
monarcha est oim ⁊ multiplici. nō vno sed
EE 3

Sermo de dominio euā.

triplici iure et titulo ad exemplar xpi. Jus
vniū dat filialis adoptio. Jus alteruz dat
trūphalis debellatō. Jus tertiu readama
tiōis vicissitudo. **E**rigite aures dilectis
simi. hilarasciat facies serenentur oculi. om
nis exurgit affectio. gratiarū resonent ac
tiones. Os lingua mens sensus vigor con
fessionū iubiliū bñdictiōem ⁊ laudem pso
net. **Q**ue rō? **Q**ue tantoz nouitas gaudio
rum? **M**agna valde p̄clara. insignis nihil
supra. qz iam nō vno sed triplici titulo xpi
anus monarcha est. xpiano oia dedit i ma
nus xpianū fas est dicere potentissimum.
Audebo dicere et omnipotentissimū et ar
guar blasphemie si non hoc apostolus si
milis nobis de se dixerit. **D**ia possum om
nipotens sum. exponit Bern. **I**n eo q me
cōfortat xpus ad Philipē. iij. **S**i pua est
apostoli autoritas tibi / satis sit illa xpi
sti qui ait. **C**redēt / nihil ē ipossiibile. **D**a
thei. xvij. **S**i quis adhuc hesitat et p libi
to nos fingere putat que dicimus super
hoc vinculi dñio. **A**udiat aplm ad Roma
nos. iij. **Q**ui pprio filio nō pepcit sed p no
bis oibz tradidit illū. q̄to magis etiam nō
cū illo nobis oia donauit? **E**cce qualiter o
fidelis anima / pspiciū habes apostoli te /
stimoniū imo argumentū q̄ omnia dedit
tibi pater in manus. **D**e quo p̄re idē scri
bens. i. ad Thim. vi. asserit q̄ p̄tat nobis
abunde omnia ad fruendū. **H**oc domini
um **H**iero. ad Paulinū scribens nō tacu
it. credenti ait / totus mūdus diuitiaz ē. in
fidelis autem etiam obulo indiget. **S**ic vi
uamus q̄si nihil hātes ⁊ oia possidentes.
Sumptū ab apostolo. ij. ad Cor. vi.
Decaūt et similia multa / nūquid nō obse
cro monarchiā n̄sam / stabile diuini scrip
ture fundamēto cōfirmant. **N**ōne palam
ōndūt de fidei quolibet q̄ oia dedit ei p̄ i
manus. **V**erū disseramus de titulis q̄s
posuimus esse tres. i. filialem adoptionem
trūphalē debellatiōem. readamatiōis vi
cissitudinem. **D**editemur in exercitatiōe
nostra si forsan ex p̄ntis euangelice lectio
nis serie triplex hoc ius inuenire poterim?
Justū quidē arbitroz vt euāgelicū p̄ns mi
steriū potius q̄ externa loquamur / si pos
sumus vt posuimus. **T**riplex itaq̄ con
spicio memoratū nūc esse misteriū. ablutio
nem. humilitatem. sacramentalē refectiōez
Primū est fidei purif. cātis. scdm̄ spei cor
roborantis. tertiu charitatis reficiētis. **A**b

lutio spectat ad titulum filiationis. humi
liatio ad titulū debellationis. sacramenta
lis refectio ad titulū readamatiōis. **F**ides
corda purificans ad **Cor.** xv. **D**at esse fili
um dei. **J**oh. i. **D**edit ei potestatem filios
dei fieri. **S**i queris quibz dedit **H**is q̄ cre
dunt in noie eius. **S**pes humiliās sub ex
pectatione futuroz dat victor iam de ho
stibus qz spes non cōfundit ad **Roma.** ij.
In me sperauit inquit dñs p p̄ham. **L**i
berabo eū ⁊c. **C**haritas reficiens vnit deo
p dilectiōem qm̄ qui adheret deo / vnus ē
spūs cū eo. i. ad **Cor.** vi. **Q**ui autē edit xpm̄
et bibit eius sanguinē / in deo manet et de
in eo **J**oh. vi. **A**c proinde vnus spiritus
est cum eo. **S**i vnus spiritus quanto ma
gis vnus dominus. **I**n primo se habet de
us ad spm̄ n̄m vt pater ad filiū que herē
ditat. **I**n scdo vt dñs et rex ad militē que
coronat. **I**n tertio vt amicus ad amicū cui
omnia cōicat et oia dat in manus. **S**ed
notandū est valde ne calūniē nobis sup
bi. que admodū ridet **O**ratius poeta stoy
cos qui se reges oim̄ appellabant. **N**otan
dum in q̄s q̄ heres q̄to tpe puulus est / ni
hil differre videtur a seruo cū sit dñs omni
um ad **Halla.** iij. **S**imiliter in hac pegr
natione ⁊ milicia / spūs noster q̄stūcūq̄ sit
dñs oim̄. nihil differre videtur a seruo. qm̄
infantulus est puerulus aut adolescentul⁹
et minor annis. **S**i quidē q̄stūcūq̄ p̄fice
rit / quousq̄ excreuerit in viz p̄fectū / in eta
tem plenitudinis xpi / more loquendi apo
stoli ad **Ephē.** iij. **N**ihil distare videtur
a seruo. **S**unt fateor nōnulli in ipso p̄
fectu etatis distantie **I**taq̄ aliq̄s dici valz
infantulus sicut incipientes. aliq̄s pueru
lus vt p̄ficientes. aliq̄s adolescentulus vt
p̄fecti. **S**ed nunq̄ p̄tingunt in hac regio
ne ad plenā virilē etatē. crescant i deū mo
riendo necesse est. **I**nfantulos dicim⁹ no
uiter ablutos ⁊ renatos p baptismum aut
penitentiam q̄ ad p̄mū articulū vel titulū.
Puerulos manuiculos qui p̄ficiūt ad vict
ozum expugnatiōem q̄ ad scdm̄. **A**dolescē
tulos deniq̄ qui cū beniamin adolescentu
lo sunt in mentis excessu p liberaz diuino
rum cōtemplatiōem et fructiōem q̄ ad ter
tium. **C**ōtra eos nihilominus cōturbant
sepe oēs insipientes corde / quasi serui sint
viles paupes et abiecti. cū sint gen⁹ electi
regale sacerdotiū. regnū et sacerdotes filij ⁊
heredes. **Q**uibz oia dedit pater in manus

Sermo de dominio euā.

horrende damnationis interminatio. nullum diuine dignationis et humiliationis obsequium. nullum beniuolentie signum osculum vel alloquiū. nulla postremo bonorum societas / a preconceptis facinoribus plus q̄ iudā absterrent aut reuocāt. Quā obrem nihil eis dolor de commissis. nihil confessio. nihil restitatio / sicut nec inde proficiunt. Palā est ratio. Deest quippe spes uenie. que in dilectōe iusticie et in nō peccandi deinceps posito / collocat. **H**os vero salubriori credentes consilio (o p̄ca / ri et eruditi uiri) lauemur obsecro et tergamur interius a sordibus que sunt in pedibus affectionum. quatenus abluati efficiamur de seruis domini. de exilibus ciues. de abdicatis / filij et heredes. heredes quidem dei. coheredes autem christi. quibus p̄inde omnia dabit pater in manus. fiat fili / at. **C**irca p̄dicta mihi quatuor digne cōsideranda per modum quaduplicis pul / critudinis ueritatis / inspicio.

Prima cōsideratio

Ablutis p̄ gratiam / omnia sunt cōia. Per sp̄cia est p̄batio ex p̄missis. Eoz nempe quilibet heres est et coheres christi. **D**icitur hoc aliquis. miretur potius q̄ legit q̄ multitudinis credentiū erat cor uuum et anima una. Act. iij. Si cor unū et anima / immo unum corpus et unus sp̄s (pur lo / quitur ap̄ls ad Eph. iij) Quid cōuenientius q̄ ut eoz sit una p̄sus hereditas. una dominatio. unus castus principat̄. Hoc mihi sensisse uidetur p̄pheta dum grat̄ clamat ad deum. Particeps ego sum omnium timentium te et custodientium te. et titulum subdit. **D**ia tua dñe plena est terra. Hanc ueritatem agnouit egregius doctor Auḡ. dum posuit iure poli omnia esse cōmunia. **G**ridebit scio sniam istam aliquis hō q̄ nō capit ea que dei sunt. Stulticia est eni illi. i. **L**oz. ij. Excecavit enim eum cupiditas. que ad oblatrandum ora latat. **O**bij / cit stomachans et sibi sapiens. Si iustis omnia sunt cōmunia. ip̄inibil rapere. nullum furtum facere poterunt. utentur enim re sua. Porro nullus est eo ditior. Sed et nullus a iustis q̄cō poterit auferre vel tollere. ex quo res manebunt sue / vbi cūq̄ trāfferre eos contingeret. Sunt quippe domini omnium. Deniq̄ ius erit cōmune apud omnes sup̄ yxoribz. seruis et ancillis et fili /

bus. Sic in errozes Socratis relabemur et has absurditates ferre quis poterit Sic palogisat aliquis homo. s̄l̄ ad illum de q̄ refert Sene. vii. de beneficijs. Qd̄ si deoz sunt omnia / nihil erit sacrilegiū. et ablatio quelibet nihilominus sacrilegiū dicit. vbi deductio posita est / et s̄l̄ solutio. vbi exp̄sa est senece sententia q̄ iustis omnia sunt cōmunia et pulcre deducitur. Huic ueritati sup̄ cantica Bernardus attestat. **F**al / luntur oppositi sentientes. q̄ solum attendunt acceptiōem dominiū politici et ciu / lis / grossaz atq̄ palpabilem. nihil de dūio naturali et originali. nihil de gratuito et uangelico cōcipiūt. **T**radit magnus albertus et ita est qd̄ didici a puero. circa p̄ricula res hoim actiones / vic aut nunq̄ possunt aliquid subtile altū et abstractū concipi. pere. oia ad sensum referunt et exp̄ientiam qd̄ agere / maximū esse ueritatis adipiscende impedimentum posuerunt plato in timo. tullius in tusculanis questionibus. et Augustinus in de uera religione. **A**lt̄ igitur repetentes dicamus p̄ elucidatione p̄cedentiū et sequentiū. q̄ dñs qui uniuersitatis dñs est iure plenissimo creatiōis cōseruationis et gubernationis Deute. xxxij. **C**ōmunicauit dominū suū creaturis / capacibus dñij. que p̄p̄ie sunt creature rationales sole. quibz uti et frui p̄perit rebus alijs assumendo eas in sui facultatem. Ad naturam sic cōditam in ratione et arbitrio et tali facultate / consequitur dominū qd̄ appellamus naturale vel originale. Hoc fundamentum est in statu innocentie et p̄mulgatum. **H**en. i. Subijcite terram etc. **D**e iurpatu est p̄ peccatū. sed restauratū ip̄i. **H**oc post diluuiū Hen. ix. **A**d hoc et sup̄ hoc dominium ut p̄fectum integrūq̄ sit / sup̄ addēda / fuit gratia et plena sancti sp̄s cōmunicatio. Ex quibus resultaret titulus adoptiōis filioz in quo clamamus Abba pater **A**d Roma. viij. **I**ste est titulus secundissimus supra quem fundatur dominū gratitutum et euangelicum. p̄ qd̄ creatura rōalis habet ius p̄p̄inquū sup̄ res quaslibz inferiores. ad utendam eis debite et libere / p̄ fine suo cōsequendo. **D**iximus ius p̄p̄inquū. p̄pter p̄destinatos peccatores. habentes ius remotum et impedimentum p̄ peccatum. **A**dditum est sup̄ res quaslibz in inferiores. qm̄ p̄p̄ie dictum dominū non habet locum sup̄ res excelliores. q̄uis

D

R

sub sensu aliquo tropico dici possit creatura rationalis hmoi habere dominium in deo per gratuitam eius communicationem. et dignitatem condensationem ipsius ad faciendum quicquid creatura rationalis / rationabiliter voluerit. quemadmodum dicimus amicos idem esse velle et nolle. Taliter haberi et dari spūs sanctus dicitur fin determinatiōem sanctorum. Et habetur dicitur p̄m̄i sententiarum cum ibidem tractatis per doctores. Plus etiam videtur concedere scriptura sacra Josue. xiiij. vbi dicitur quod stetit sol / obediente deo voci hominis. Hoc modo dicebatur dominus teneri per Moysem et alios sanctos / cum nequaquam ageret contra eorum votum et ordinem. Sed et neminem esse qui sibi obsisteret conquirebatur deus in prophetis. ¶ Deinde subiectum est put rationabiliter voluerit. quoniam de ratione dñi / dñationis est. quod non potest quis irrationabiliter vti rebus suis / manens dñs Alioquin non esset dñs vsquequaque perfectus ipse deus. cui repugnans est omnis abusus in suo dominio. Sed et nequit ab invito tolli tale dominium. plusque nequit a gratie titulo nisi prave consenserit / spoliari. Hinc affirmat ap̄l̄s quod neque mors neque vita neque creatura alia poterit nos separari a charitate dei. ad Roma. viij. quoniam etiam ipsis diligentibus deum qui filii sunt per adoptionem et loti per gratiam / omnia cooperantur in bonum. Sic omnia. ut omnis tribulatio / omnis rapina bouorum / omnis aduersarioz in insultus. Ipsa denique mors corporalis / seruiunt et militant per iusto tantumque per vniuersali monarcha. Dicam mirabilis ipse etiam infernus damnatorum / horrenda illa supplicia / imo aliorum casus et peccata / ad utilitatem eius agonisant / sunt et obsequuntur. Excedo mensuram veritatis / si non hoc asserat propheta regius Letabitur inquit iustus cum viderit vindictam. Ecce de pena qualibet / manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Ecce de peccato vtilitas pueniens. Quod si adhuc tardiores ad credendum hec omnia. accedat apostolus et testimonium plane dicat. prima Corinthio. iij. Omnia nostra sunt siue paulus siue appollo / siue cephas siue mundus / siue vita siue mors / siue presentia siue futura omnia nostra sunt. Quid queris amplius. quod le tibi vis testimonium apertius. oia nostra sunt etiam mors. Quo pacto sic dicis

Opaulus quia nimirum per mortem quasi per militem officiosissimum iustus adipiscitur triumphum beatitudinis eterne. Iustus insuper per aliorum tyrannidem et facinorosa perpetua securitate coronatur. ¶ Ita liceret ostendere (si vacaret) per singula. de vtoribus de diuitiis. de agro. de celo. de terra et mari quod omnia sunt iustis ablatis per gratiam / verissimo dominio ad omnem usum licitum put congruit et perficit consecutioni finis sui / iuxta promissionem christi. Math. xij. Sic de fama vel infamia. vel de nobilitate vel ignobilitate. de nuditate et abundantia deducit. plus. ij. Cor. vi. vbi oia talia vocat arma iusticie a dextris et a sinistris. Si arma. nonne adiutoria? Sed aduertite quod dicit arma non simpliciter sed arma iusticie. quod ex eius titulo robur habent. Non oberrauit in hoc / a traditione summi legislatoris nostri / qui subtili verbo / monarchiam hanc fundauit in eodem titulo iusticie Dauid. v. Primum querite regnum dei et iusticiam eius / et omnia adijcientur vobis. Iusticia regni / est gratia. ad quam sequitur possessio oim. ut v̄m sit Math. xij. et Luce. xij. Qui habet. scilicet charitatem et gratiam dabit ei et abundabit. Habemus igitur patefactum quod ablatis per gratiam oia sunt comita et oia dedit eis per in maiorem

Secunda confide

ratio principalis nostra est. ¶ Pulchrior est dñatio / secundior atque diuiniore quam ex titulo gratie. quod ea que ex titulo. ciuilem aut politice iusticie oritur et accrescit. ¶ Premittimus quid per dñum ciuilem et politice importatur et quod per gratiam seu euangelicam ne per ignota vagemur. ¶ Ciuile dñum est ius fundatum in traditionibus humanis adiuentis. introductum occasione peccati. incōicabile simul et exequ pluribus dñis et abdicabile. seruata iusticia. ¶ Gratiam vel euangelicam dñum describit per tres oppositas conditiones. Nam est dñum fundatum in lege dei et ab eadem immediate constitutum / quotlibet dñs ex equo secum comitans. et in abdicabile seruata iusticia. Conferamus mutuo istas tres conditiones contrarias. et que preclariores sunt / facilliter agnosceamus. ¶ Gratiam siquidem dominium immediate constitutum est a deo et ante peccatum. per supposito tamen quod adā fuerit in gratia. Ciuile nequeque. quoniam si nulla fuisse / transgressio. si preterea non esset effrenis hominum cupiditas. cui etiam ipse deus non sufficit

Sermo de dominio euāge.

predium tantum et tam grandis portio: nullum fuisset inter homines plus quā inter angelos/ciuile dominium. Usus est in adā et patebit in gloria. Quamobrem radix infecta est et orgo talis dominij. **H**oc aperte in illius executione retentione et acquisitione sapimus. quoniam vix aut nunquā absq; peccati sordib; acquiritur: retinetur dispensatur. nūquā absq; curis vlticib; absq; anxietatibus plurimis aut litibus inq; etis aut periculis multis/suos derinet amatores. Compatitur insup; secum nequissimam seruitutem et pessimis sepe collatum. est. eis qui pditores sunt veri domini. rei criminis lese maiestatis in eum. sediciosi i ciues regni. homicide sui. et indigni panc quo vescuntur. Qualiter vero et q; pprietates sed dominos appellāt/ipsi viderint. Secus est de dominio gratie qd purum est. letum. sanctum. iocundū. quietum et securū. **F**undatum deniq; in regulis diuine artis. non vt ciuile dominium/in traditionib; hominum. qūq; supuacuis/qūq; nequissimis. **S**cōdam differentiam assignat pdicta descriptio/qd dominium ciuile/simul et ex eq; est incōicabile pluribus. q; diuersis modis. non ex equo cōpatiat plures dominos. vt regem et burgensem vltimitem. **C**ōsurgit autem hec incōicabilitas ex impfectione arratione grossicie et egestate talis dominij. Non eniz potest diuersis et multis eque plenescit paucis in vsum suum cedere. **E**t aduerso gratuitum et euāgelicum dominium/compatitur secū quotlibet dominos/ ppter sui spūalitatē et cōmunicabilitatem et bonitatem/ ad exēplar supmi dominij. qd ex equo communicat se pluribus sicut vni. **H**oc est domini charitatis/ latum nimis. **Q**ue charitas non est ambiciosa nec appropriare sibi q; rit que sua sunt. i. **L**oz. xiiij. **S**ic parentes primi nihil sibi ante casum appropriassent sed nec angeli vel beati. **S**ic deus absq; sui dominij detrimento. coassumit anglos et homines. in quos transfundit monar/ chialem potestatem. dans eis omnia i manus. **S**ic demum pater et filius et spiritus sanctus tres psonē ex equo plenissime sibi cuncta subijciunt. **T**ertia supaddit differentia. qm ciuile dñium/ potest abdicari et repudiari/ seruata iusticia. **P**ōretiaz ab inuitio tolli. **N**az ppter quid aliud quotti/ die fiunt mercationes/ emptiones/ vendi/

tiones et alie commutatioēs. **P**ropter qd aliud insup; perstrepunt et reboant odioselites. rabiosa iurgia. improbe contentioēs. iudicioz forensium/ p repetendo aut tuendo rem suam. cui taliter dominans semetg; stringit. **E**t o de? equissime qsta ē in hoc pcellentia dignitatis/ in gratuito super ciuili dominio. qm sicut tu deus/ tuum cōmunicas dominium absq; depditione et abdicatione sic iusto cui libet/ fas est compati se cum qstunlibet plures dominos. et nihil depdere. immo extensius habere dominium. **P**ropterea non habet necesse iustus cōtere in iudicio ppter hoc dominium. cōtes omnia esse sua/ vbi cunq; et quocunq; fuerint transportata siue collocata. **U**surpare quoq; sibi fas est vocem illam phi cuiusdā ab incensa vrbe sua fugientis/ et nihil bonorum terrenoz secum ferentis. **D**ia mea inquit mecū porto. seniant tyranni. fortuna sero? insurgat aduersus iusti corp? aut bona quelibet extrinseca/ nihil ab eo rapietur quin in suū dominium et cōmodū refuet et seruiat/ etiā p statu nature lapsē. qz de statu nature integre vel gloriificate/ nulla ē dubitatio. **A**mplius nulla tale dñium cōtrahit inops auaricia q minus feneret cū deo et primo. bona sua emit et vendit iuxta vsa icēceptū. et absq; auro et argento et vlla cōmutione suplatione ciuili/ vni cōpunctionis et lac deuotionis et cū deo negociatur de regno celoz. **E**t quo et quō negociat? **E**t numismate peioso et aureo charitatis. **S**z de eo qd pri? suū erat/ q pacto negociari dicef. **N**z certe illud qd suū pri? erat vno mō efficit suū plib; mōis. tali negationis fenore/ quē admodū speculū cōcauū/ recipiens radiosam solis illuminationē/ illā a se reflectēdo sursum/ copiosiorē efficit et itez itez q; lūinosiorē. **N**ō dissit aia scā/ cōcana p hūilitatē/ et tersa p vite mūdiciā. dono dei p gratā redonationē sibi ppi multiplicat. et in tali donādi meditationē/ exardescit ignis choruse? et splēdidissim? diuie illustrationis atq; dilectionis. **S**ciūt expti qd loquimur. **S**ic pl? absq; vlla estiatione adq; rit liberal? charitas erogādo et cōicādo. q; reseruādo et appropriādo possit auara sordida q; tenacitas. **D**e qua vere et phice Hieronimus ennucciavit ad Paulinū/ q ei deest tā qd habet q; qd nō hz. **S**ic postremo fructū vberiorē placidiorēq; recipit iustus et diuitijs alienis. ex auro et margaritis et

quis thesauris et alijs. q̄ plerūq̄ solus ci-
uilitate talium dñator z amator. Hoc et al-
to intuebatur sapiens dum ait Eccl̄s. v. q̄
qui diligit diuitias/fructū nō capiet ex eis
Fructus diuitiarū est redemptio anime p/
prie z sufficientia et satietas atq̄ securitas
Nos fructus magis capit iustus/alienas
diuitias vel contemnendo vel p̄ eas in dei
laudem assurgendo. q̄ proprietarij. q̄ timo-
do capiunt spinas curarū pungentiū z tri-
bulos anxiarū occupationū. **C** Debz bec
consideratio plurimū cōpescere animū be-
ne institutū z moderatū/ab appetitu an-
xio/grandis possessionis aut amministra-
tionis ciuilib. qm̄ peccatorū maculis/con-
trectantes inquinant. aut saltem peccandi
periculis inuoluunt z innectūt. **O** satiāt
hoiem. excreant potius nouis cupidita-
tibus et curis superfluis. Et ubi sunt opes/
ibi sunt z qui cōsumūt eas. **A**gnoscat
vt arbitror ex hac differentia triplici/quo-
niā pulchrior est dominatio secundior at-
q̄ diuiniōr/que ex titulo gratie q̄ ea q̄ ex
titulo politice aut ciuilib iusticie/oritur et
accrescit. Possit igitur ecclesiasticus mōar-
chatus absq̄ tali multitudine dñiorū ciuili-
lium/qualē aspiciamus esse p̄fectior et x̄po
similior qui dñij exercitiū/a se penitus ab-
dicauit. **C**onfundit postremo bec p̄cla-
ra ueritas/stultam auariciam nostram. cō-
fundit z crudelem inuidiam. Vere z p̄prie
stultam dixerim auariciam. que gaudet so-
la appropriatione eoz que diuiniushabē-
tur cōia. Sed nōne crudelis nōne mōstru-
oso filis inuidia. q̄ bona sua aut q̄ sua eēnt
si uellet/odit q̄ i alijs adesse spicit mordz
lacerat cōsumit z dissipat. **P**rofecto si quis
bene p̄dicat/siquis gloriose opatur/siquis
etiam miraculis claret. omnia hec mea sūt
omnia hec ago in primis tantūmodo/vi-
tam et titulū gratie/inuidie culpa non de-
struat. **S**ilitudinem offerat Ap̄ls. i. Co-
rinth. xij. Et ad Roma. filr. xij. de corpe ve-
ro. in quo manus opatur p̄ oculo. et de ma-
nu uidet oculus.

Superaddamus

tertiam cōsiderationem ostendentem ex p̄-
missis. Qualiter idem homo /est in vnum
dines et pauper. Vel vt ap̄lus loquit. Ni-
hil habens et omnia possidens. sciens ha-
bundare et sciens penuriam pati. z in altis-
sima panperitate superabundans. **Q**oz

viij. Hoc ita concipiendum est vt idez ho-
mo sit pauper mūdo/et diues in deū. Sic
enim loquitur christus. Lu. xij. Nihil ha-
bens (saltem quo ad affectum) ciuilitate po-
litice. et omnia gratuite possidens. **T**a-
les inuenimus omnes iustos / nolētes vti
rebus s̄m traditiones humanas/ defendē-
do eas in cōtentioso iudicio/ p̄pter curas i-
extricabiles que dominū tale vt plurimū
consequitur **D**ath. v. Sufficit eis titul⁹
gratie. et volenti tollere tunicam aut bene-
ficiū/dimitūt et palliū. aut ip̄o sc̄to si expē-
dit aut sic agere p̄mpt⁹ et p̄parat⁹ est ani-
mus. i. **T**himo. ij. habentes alimenta et q̄-
bus tegantur/his cōtenti sunt. Etiam si di-
uitijs omnibz terrenis epulentiissimi vide-
antur. **E**rūt igitur tales (dicet nobis ali-
quis) soli religiosi z panperatis p̄fessores.
Nequa q̄ ita necesse est. **N**ō oportet vt vo-
to aut cōuersationis mutatione res a se ter-
renas abijciant. **P**auptas est introitus in
animo sibi bñ conscio que effugans tyran-
nidem seu am cupiditatis/dilatāt regnum
charitatis. et ambulare facit in latitudine i
innocētia cordis sui. que est gratia. **H**ic
attendite doctissimi et sapientissimi viri. h
intelligite. qua ratione prioris argutie car-
naliū/facili distinctione soluitur. **N**am
etsi iusto omnia sunt communia et data
in manus/ non oportet q̄ in iure fori/ aut
ad omnem vsam ciuilem/ qui sibi frequen-
ter abusus esset. sed iure poli/ et ad vsus cō-
formem principijs diuine iusticie. **A**nī-
aduertite rursus obsecro quē admodū ois
peccans/ in eo q̄ re aliqua p̄ se vtit/ iniur-
riatur cui libet iusto tanq̄ fur z raptor rei
sue. Est eni furtū/cōtractatio rei aliene/in-
uito dño. **T**raclat aut iniustus/abutendo
re aliqua/rem illam que iusti est/ ip̄o nō cō-
sentiente. nam cōsentiedo peccaret. **H**ec ē
radicalis rō/ cur fraternalis correctio/ cui-
libet iusto cōpetit. qm̄ de re sua agit dñi pec-
catur. **I**n hoc vere cōperi p̄p̄ssimū z phi-
cū esse intellectū iacobi dicētis/ q̄ q̄ in vno
offedit/ fact⁹ ē oim re⁹. **J**aco. ij. **N**ā peccās
in vno/ peccat in oēs. tremēda nimis s̄ pa-
sua. **P**eccēs in vno peccat in oēs. imo i ip-
sum celū z oia q̄ celi ambitū cōtinent. **V**is
audire hoc ab ore vni⁹ q̄ abierat i regiōem
lōginquā dissilitudinis q̄ ad se reuert⁹ a q̄
p̄z⁹ q̄ lōgissime aberrauerat dicebat **S**ur-
gāz ibo ad p̄z meū z dicā ei. **S**i peccau i
ielū z corā te. **L**uce. xv. **S**i rō placet/ eam

Sermo de dominio euāgeli

accipe: Homo itaq; p peccatum. se et res q̄
bus abutitur surripit vi q̄stum in eo est ab
alijs. abruptens membra corpis militici/ et
integritatem vniuersitatis violans. Per/
uertit insup armoniam vniuersi velut cor
da discors in cythara. aut fistula mutata v̄l
stridula in organo. Infirmat exercitiū ex
ercitiū spūalis militie tanq; fugitiuus et p
ditior. Subtrahit deniq; iuuamen et dilec
tione et ptem regis vel regiminis. et ordi
nem subuertit aliter q̄s debet ad oia. At e/
cōtra iustus pdest oib; veluti membrū vi
uar et ps cōgruens suo toti. sicut corda so
nora et fistula suavis. et insup miles fidus
atq; vt adiutor fortis et rector oim sollicit⁹
sciens qm̄ plus abhorret gratia oiciū q̄ na
tura vacuū. **O**pponet cōfestiz nobis ar
gumentator aliq; subtilior/ quō iustis fit
iniuria fraus et rapina et peccatū in eos/ si
p ipis militare oia pbatū est. Si preterea
Chriſt. et Sene. validissimis rōib; pbaue
runt hoc q; nemo nisi a seipō leditur. itaq;
in sapiētem nulla cadit iniuria. et ita pba
tum est: cōsentio. Non enim fit iustis inui
tis se iniuria vel lesio ex alijs improbitati
bus. sed fieri querit aut fieret si nō omps sa
pientie diuine virtus/ de peccatis alioruz/
bona p iustis eliceret. Attingit enī ipa a fi
ne peccati nouissimo/ vsq; ad finē primū/
qđ dñs est. fortiter/ et disponit omnia sua:
uiter. facit quoq; vt fm̄ dictū Gregorij qui
in cunctis delinquit/ in cūctis feriant/ vt
vez sit illud Sapie. v. Pugnabit cōtra in
sensatos orbis terraz. Nunqd nō hoc iu
stissime: Toto siquidē orbe terraz in dñi
sui cōtumeliam abusi sunt et omnia q̄stuz
in eis fuit/ iniuriam eius puerissima libi
dine contorserunt. Ita peccator/ est ille al
ter bismael/ cuius manus cōtra omnes et
manus omniū cōtra eum. Ita iustus ē do
minus et tectum iudiciū suū. qm̄ cōtra nos
peccatores maledictiones sterilitatū et alia
rum pestilentiaz multiplicium inducit. ar
mando creaturas/ in obsequiū nostrū con
ditas/ ad vindictam. sicut traditur diffuse
Deutero. cxxvij. Et sicut tempe passionis
ex horrore iudaici facinoris/ tota vniuersi
tatis armonia turbata est. **Q**uereret ad
extremū forsā curiosior aliquis. si iustis
ex equo sunt omnia cōia: duo tales extre
mum famis piculū incidant/ nec habeant
p̄ter panem vnicū/ p quem solus eoz pote
rit sustentari. cuius erit panis ille: Respō

deo q; in re recto/ occupati cōcedet. **D**ors
vero/ p alio pereunte/ militabit. et seruiet i
bonū suū amplius fortassis/ q̄ alteri p̄tis
comestio officiat. qm̄ in patientia sua pos
sident aiam i. az. securus in celo. q̄s/ ille i bre
ui moriturus. **I**oso moribundoq; corpe
non securus seru. **P**erges vltra quere
re casu paululū vari. **S**i sit alter iniu
stus. habeat tamen titulum. **D**omi
nij sup panem illum/ et iustus nequaq; in
cuius vsū cedit panis ille **V**ideri potest
q; iusto. p titulum gratie in quo verius ius
et deo placidius sibi fundauit et q̄siuit.
Sed hec et similia subtilioris indagatio/
nis/ scholastico exercitio dimittentes.

Donamus quartā

et hanc extremam considerationem tempi
huius dominice passionis cōuenientem.
Monarchatus ex titulo gratie consur
gens/ fuit restitutus p christi passionem ex
tensus et vberius/ q̄s fuisset ante peccatū.
Extenſus dixi. qm̄ infernus damnatorū
hominum et eorum multitudo atq; pecca
ta non fuissent. Sunt tamen de dominio
iusti. et ei militant ad coronam et gaudiū et
cautelam. Accedant ad hanc monarchiaz
omnia christi facta dicta et exempla. sacra
mēta insup omnia. **P**ostremo noue legis
mysteria. **A**d hunc sensum ausus est di
cere Grego. **O** felix culpa eue. Quare felice
nō irriseca bonitate vt ceca emulatio culpa
bat. sed extrinseca denominatione. qz talz
et tantum habuit redemptorem. **A**lter q̄p
pe non fuisset deus homo. non virgo ma
ter. non humana natura sup angelos col
locata. et similia multa. **S**ed neq; fuisset
iusto omnia dara in manus/ altero dupli
ci iure et titulo p̄memorato. titulo videlicet
debellationis et conquestus. et titulo sacra
mentalibus restitutionis. **V**erum sentio
vos incliti domini/ finem loquendi ratio
nabiliter expectare. **P**arebo libens. ne pa
riam fastidiū. **E**xpectare tamen prius oro
partimini. **U**tinam sapere et intelligeret
quattuor has veritates pulcerrimas/ eccle
siastici nostri tempis. illos loquor impro
bos/ q; spreto et calcato mōarchatu grē di
tissimo/ cecos se ad inopē et languidū cini
litatis titulū coniecerunt. toti funditus in
cubuerunt bñficijs sibi p fas p q; nefas q;
coacernendis p discrimē certissimū et p̄di
tionem animarum suarum et sepe alienaz

Preponunt filiatiōem immūdam mundi
 in uno iugum ferreum diaboli/filiationi z
 iugosuaui xpi. Prouocat in flagitijs spur
 cidis/et rapinis sacrilegis/audacter deum
 cum dederit omnia eis in manus. put apd
 Job verbū est. **E**xtollunt sibi titulos ca
 ducos anxios z egenos. Ille huius civili
 tatis z possessionis. ille alterius. quibz ade
 ptis/dicit quilibet talium cum angelo lao
 dicie Ecce diues sum z nullius ego. et ne
 scit talis quid exprobrans Iohes subinfe
 rat/q miser est et miserabilis et paup et ce
 cus z nudus. **Q**ui militant omnia ad
 oppugnationem sui/non minus prospe
 ra et aduersa. In psperis resoluuntur seg
 nicie et luxuria. In aduersis p impatienti
 am et murmur non subsistunt. Quare sic z
 Quoniam titulum gratie comodissimum
 z pclarissimum quo habito dantur nobis
 oia in manus/longe pūciunt. **Q** d q s
 adest grossiori generosiori supbia et ambi
 tione dignus. Quisquis latius et insigni
 dominari querit. quisquis impiosius arde
 gloriari. pergat huc facile. iter apertum est
 paruū. latum. pulcherrimum. Nō necesse
 habet vt euagetur anxius aut turbetur et
 ga plurima. tantūmodo lauetur ab inqna
 mentis sui. seruet gratie titulum. omnia
 dabit ei pater in manus. In pſenti quidē
 non absqz discrimine belli z milicie multe
 Nam hic/vbi terra vbi guera tanqz nubit
 differt a seruo sed pſtabit in futuro. Spe
 ret equanimiter cum pace et tranquillitate
 ppetua. ad quam nos intromittat ille qui
 habet omnia in manibz dñs noster Ihus
 christus qui est deus benedictus in secula
 Amen. **F**init.

Carmen de volun
 taria paupertate.

Pauperes iure beata
 Que voce Jesu celica reguas
 Dum spiritui grata/nec horres
 Dum sufficiens letaqz degis
 Divina tibi gratia dat ius
 Veri tituli. quo/dominatu
 Pleno valeas omnia vri
 Sub lege sua subdita queqz
 Primo statui nonue fuere
 Si principio querere regnum
 Floris domini/cuncta sequentur
 Est pauperes indiga panis

Benedicat agens fiat oportet
 Pandit miseram se querulamqz
 Dorbo senio torpore fractam
Heu pauperes nomine solo
 Que corde tumes perdita luxu
 Effrons graderis voca procaci
 Buccis nitidis. veste fluenti
 Cervice riges. naribus efflas.
 Vis ex alijs viuere lauta
 Qui non dederit/murmura rodīs
 Discrimen habet fama negantis
 Vos effugite credite mordet
Est pauperes officiosa
 Que parca sibi largiter amplas
 Dispensat opes. vsibus aptans
 Discreta pñs. curat/bonesto
 Frugiqz statu/plebe placere.
 Clamas decus hac/linide pompas
Cedens pñs/altera/viuit
 Comune tenens/moze priorum.
 Bazas medias spernere prozsus
 Nolo. fragilis terrat egestas.
 Heu sim per eam sordibus excors
 Turis lacertis corde molestus
 Liberqz mimis corda tenere.
Finit.

Sequitur alius ser

mo per eundem cancellarium in cena do
 mini. ad ecclesiasticoz cautelam et eruditi
 onem

Radidit Jesum iudas si
 monis schariotis. Origi
 naliter in sententia Joh
 pñ. Unde sumptum est e
 uangelium pſentialiter re
 citatum. De proditore iu
 da/de obstinato z incorrigibil/ q vtar noie
 clico vſpdicatore vel aplo vel sacerdote lo
 cutur. Tot i meditatioe meat remui. to
 tus horrore ocussus sum. recogitā qz terri
 bilis in consilijs deus super filios homi
 num. Videns isuper cum ecclesiaſte opa
 dei mirabilia valde. q nemo possit cor
 rigere quem ille despererit/ Si claudit/ qz
 aperiet. Si mittit cristallum. obduratio
 nis. a facie frigoris eius qz sustinebit. Si
 diabolus cor subintret. nōne sicut mallea
 toz incudē indurat illd. ita vt rideat vibzā
 tē dānatiois bastā. vertunt sibi in stipulā
 lapides frunde. nec adqescit cui qz pabz.
 Judas in exemplo ē. quē nec efficacissima